

GRZECH

GENEZA I KONSEKWENCJE

CZYM JEST GRZECH?

Encyklopedyczna definicja grzechu informuje, że obejmuje on wszystko to, co jest przeciwne zamiarom Boga wobec Jego stworzenia. Grzech jest wszechobecną rzeczywistością, która zniewala ludzką i burzy Boży porządek stworzenia. Każdy grzech jest aktem bawochowalczym, gdyż usiłuje zastąpić Stwórcę kimś innym, zwykle własnym "ja", albo przez siebie stworzonym dziełem, poźdliwością, wadzą, fortuną czy własną chwałą.

POCHODZENIE GRZECHU

Biblia wskazuje na Źródła grzechu: szatana i egoizm człowieka. Szatan działa już od stworzenia świata, już w raju, jako ojciec kłamstwa. *1 Mł 3,1.4.5.: Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie ze wszystkich drzew ogrodu wolno wam jeść? Na pewno nie umrzecie, lecz Bóg wie, że gdy tylko zjecie z niego, otworzą się wam oczy i będziecie jak Bóg, znajcie dobro i zło.*

Szatan poddawał w wątpliwość słowa samego Boga, a więc oskarżał Go o kłamstwa, a jednocześnie podsycił ambicje i egoizm ludzi. Dzieł tak samo podsycił ambicje, żądze majątku, władzy, sławy i oskarżał Boga, podważając Słowo Boże:

czy jest prawdą, czy nie jest tylko ludzkim słowem? Jednocześnie podważa swoje istnienie, gdyż im mniej wierzymy w istnienie szatana, tym łatwiej staje się on naszym panem.

Według badań w Polsce ok. 40% ludzi nie wierzy w istnienie szatana i piekła, mimo że o szatanie wspomina Stary Testament - 18 razy, Nowy - 62 razy, a piekło w Nowym Testamencie jest wspomniane 16 razy.

Upadek w grzech pierwszych ludzi był początkiem upadku całej ludzkości, z powodu skłonności do grzechu. *Rz 5,12: Przeko jak przez jednego człowieka grzech wszedł na świat, a przez grzech śmierć, tak i na wszystkich ludzi śmierć przyszła, bo wszyscy zgrzeszyli.*

KIM JEST SZATAN?

Iz 14, 12-16: *O, jakże spadł z nieba, ty, gwiazdo jasna, synu jutrzeńki! Powalony jesteś na ziemię, pogromco narodów! A przeciw to ty mawiasz w swoim sercu: Wstąpię na niebiosa, swój tron wyniosę ponad gwiazdy Boże i zasiadę na górze narad, na najdalszej północy. Wstąpię na szczyty obłoków, zrównam się z Najwyższym. A oto stracony jesteście do krainy umarłych, na samo dno przepaści. Ci, którzy cię widzą, spoglądaj na ciebie, przy-*

patruj¹ ci siê uwag^{nie}: Czy to jest ten m¹ż, który by³ postrachem ziemi, trz¹s³ królestwami?'

W hebrajskim *satanos* to przeciwnik, w greckim *diabolos* - oszczerca. W Nowym Testamencie zwany te^ż określeniami: kusiciel, oskar^życiel, w³adca z³ych duchów, w³adca tego swiata, z³y, smok, w¹ż starodawny, a tak^że *lucifer* - Jutrzenka w nawi¹zaniu do tekstu Izajasza. W Księdze Ezechiela (28 rozdzia³) prorok podkre^śla jego wynios³o^śc³ i m¹dro^śc³, któr¹ zniweczy³ swoj¹ swietno^śc³, niegodziwo^śc³, za co zosta³ zrzucony na ziemiê, gdzie sta³ siê odstrasza¹jącym przyk³adem. Szatan jest wiêc tym, kto podsyca nasz egoizm, nasze ambicje i nasz¹ niewiarê, by³emy zgrzeszyli i w ten sposób stali siê jego niewolnikami.

GRZECH ODDZIELA CZŁOWIEKA OD BOGA

z 59,2-3: Lecz wasze winy s¹ tym, co was od³czy³o od waszego Boga, a wasze grzechy zas³oni³y przed wami jego oblicze, tak *ż*e nie s³ysz³y. Gdy^ż wasze d³onie s¹ splamione krwi¹, a wasze palce win¹; wasze wargi mów¹ k³amstwo, wasz jêzyk szepce przewrotno^śc³.

Grzech tworzy przepa^śc³ miêdzy cz³o-
wiekiem a Bogiem, gdy^ż Bóg jest bezgrze-
szny. St¹d wypêdzenie Adama i Ewy z raju,
uratowanie tylko rodziny Noego, a pó^Źniej
Lota. Potwierdzenie s³ów Izajasza w Nowym
Testamencie znajdujemy w Ewangelii Jana:
*Wiemy, *ż*e Bóg grzeszników nie wys³u-
chuje, ale tego, kto jest bogobojny
i pe³ni wolê jego, wys³uchuje (J 9,31).*

GRZECH PROWADZI DO ZGUBY

**2 M^ż 32,1: A gdy lud widzia³, *ż*e Moj^żesz opó^Źnia³ zej³cie z góry, zgromadzi³ siê wokó³ Aarona i rzekli do niego: Nu^że, uczyn³ nam bogów, którzy pójd¹ przed nami, nie wiemy bowiem, co siê sta³o z owym Moj^żeszem, m^éżem, który nas wypro-
wadzi³ z ziemi egipskiej.**

Szatan skusi³ uratowany z Egiptu lud, by wzorem Egipcjan oddali ho³d zbudowane-
mu przez siebie ba³wanowi i lud musia³ ponie^śc za to karê. Gdy Moj^żesz wróci³ z tabli-
cami przykaza³ñ, Pan rzek³: *Tego, który zgrzeszy³ przeciwko mnie, wyma^że³ z ksiêgi mojej.* Mowa tu o ksiêdze *ż*ycia, w której jest zapisany ka^żdy wierz¹cy, wype³niaj¹cy wolê Boga i przeznaczony do zbawienia. Obrzydliwo^śc³ jest bowiem dla Boga pogwa³cenie Jego woli i wtedy kara spada na winowajcê.

Lud buduj¹c ba³wana oddawa³ czem³ nie Bogu, lecz poga³skiemu martwemu bóstwu wzorem Egipcjan, a drugie przy-
kazanie zakazuje oddawanie czci stworze-
niu i jego podobiznom, tylko Bogu, dlatego ba³wochwalców spotka³a smier³.

Ale musimy tak^że pamiętać, *ż*e przykazania, przyniesione przez Moj^żesza nie wyczerpuj¹ ca³ej gamy naszych grze-
chów wobec Boga. W *Ewangelii Mate-
usza* czytamy s³owa Jezusa: *Wtedy i oni mu odpowiedz¹, mówi¹c: Panie! Kiedy widzieli³emy ciê ³akn¹cym albo pragn¹-
cym, albo przychodniem, albo nagim, albo chorym, albo w wiêzieniu i nie us³u³yli³emy ci? Wtedy im odpowie*

tymi s³owami: Zaprawdê powiadam wam, czegokolwiek nie uczyniliœcie jednemu z tych najmniejszych, i mnie nie uczyniliœcie. I odejd¹ ci na kaŹn wieczn¹, sprawiedliwi zaœ do Źycia wiecznego (Mt 5, 44-46)

WyraŹnie z tego tekstu widaœ, Źe jest tu mowa nie o przekroczeniu dziesiêciu przykazaŹ, ale o przykazaniach mi³oœci i mi³osierdzia, których naucza³ Jezus Chrystus, a wypad³oby dodaœ do nich jeszcze inne Jego wskazania dla Źycia wierz¹cych, zawarte w Jego Kazaniu na Górze (Mt rozdzia³y: 5-7).

WSZYSCY JESTEŒEMY GRZESZNIKAMI

z 53,6: Wszyscy jak owce zb³dziliœmy, kaŹdy z nas na w³asn¹ drogê zbroczy³... Na drogê egoizmu, spe³niania w³asnnych zachcianek, poŹ¹dliwoœci, ambicji, lekcewaŹenia swych bliŹnich. Dlatego na œwiecie spotykamy tyle z³a i panowania chorób i œmierci **Albowiem zap³at¹ za grzech jest œmieræ...** (Rz 6,23). Grzech w naszych czasach jest propagowany nie jako symbol z³a i œmierci, ale jako radoœæ Źycia. Obserwujemy to w filmach, w programach TV, ksi¹Źkach i sztukach teatralnych. Jest to oznak¹ czasów ostatecznych, o których moŹemy przeczytaœ w Mt 24, 2 Tes 2,1-12 i 1 Tm 4,1-4. Nastêpuje czas, o którym czytamy w 2 Tm 4,3-4: **Albowiem przyjdzie czas, Źe zdrowej nauki nie œcierpi¹, ale wed³ug swoich upodobañ nazbieraj¹ sobie nauczycieli, Ź¹dni tego, co ucho œechce i odwróc¹ ucho od prawdy, a zwróc¹ siê ku**

baœniom. Nauka o grzechu zostaje zast¹piona tani¹ œask¹.

NIKT SAMODZIELNIE NIE UWOLNI SIÊ OD GRZECHU

Nie moŹemy sami uwolniæ siê od grzechów i nie moŹe tego uczyniæ Źaden inny cz³owiek, ale moŹemy w mocy swej wiary walczyæ z nim i przeciwstawiaæ siê szatanowi.

W liœcie do Efezjan czytamy: **W koŹcu, bracia moi, umacniajcie siê w Panu i w potêŹnej mocy jego. Przywdziejcie ca³¹ zbrojê BoŹ¹, abyœcie mogli ostaæ siê przed zasadzkami diabelskimi. GdyŹ bój toczymy nie z krwi¹ i z cia³em, lecz z nadziemskimi w³adzami, ze zwierzchnoœciami, z w³adcami tego œwiata ciemnoœci, ze z³ymi duchami w okrêgach niebieskich. Dlatego weŹcie ca³¹ zbrojê BoŹ¹, abyœcie mogli stawiaæ opór w dniu z³ym i, dokonawszy wszystkiego, ostaæ siê (Ef 6,10.13). Bo wszystko, co siê narodzi³o z Boga, zwyciêŹa œwiat, a zwyciêstwo, które zwyciêŹy³o œwiat, to wiara nasza (1 J 5,4). Przeto poddajcie siê Bogu, przeciwstawcie siê diab³u, a ucieknie od was (Jk 4,7).**

A zatem nasze starania i si³y nie mog¹ nas uwolniæ od problemu grzechu. Ratunkiem jest tylko Jezus Chrystus, ale to juŹ inny temat.

Henryk Dominik

STUDIUM POKORY

Leon Krzemieniecki

Łukasz 6, 27; Mateusz 7,12

Pokora nie jest oznaką s³aboœci, jak wielu negatywnie s¹dzi w spo³eczeñstwach poza Petycznych. Pokora jest zalet¹, cnot¹. Pragnie istnieæ wêród absolutnych wartoœci. Do jej odwagi liczy siê trwanie w niesprzyjaj¹cych wartoœciom warunkach. W³adze nie umiej¹ce uszanowaæ pokory, daj¹ œwiadczenie nieumiejêtnoœci rz¹dzenia i os³ob nie nadaj¹cych siê. Nie znaj¹ podstawowych pojêæ politycznej filozofii: pojęcia pañstwa, to jest struktur tworzonych i pojęcia narodowoœci zamieszkuj¹cej w granicach danego obszaru, zespolonych mow¹, obyczajem, tradycj¹ i histori¹. Stabilne dobro pañstwa i jego znaczenie jest zale¿ne od wewnêtrznej umiejêtnoœci zespolenia powo³anych pojêæ w jednotê, wzajemnie siê dopeñniaj¹c¹. Filozofia wiary z jej bioformizmem tak rozumie pojęcia wypracowane przez filozofie³ poznania u Ýróde³ staro¿ytnoœci Sokratesa, Platona, Arystotelesa. Tak wywody Kanta i Hegla na tle Ewangelii.

Leon Krzemieniecki (28 stycznia 2009)

Siostry, bracia, bliŹni, krajanie, je¿eli w was s¹ jeszcze resztki, zasta³oœci Źyczliwoœci jednych do drugich, dajcie mi dobre s³owo, którego d³ugie lata, jak nie s³yszê. W ten sposób uwierzê, ¿e moje trwanie i urodzenie nie daremne. Umiech dobêdê na wargi, chocia¿ nie wiem, czy s³ysz¹c, nie odejdê, s¹dz¹c, ¿e k³amstwo. Przez ludzi Źyczliwoœæ Chrystusa. Je¿eli jej nie ma, chrystianizm nie ma dobrej woli w spo³eczeñstwie. Oraz etyki danej przez Boga Ojca.

Leon Krzemieniecki

MIŁOŚĆ

Henryk Dominik

Czytaj¹c ksi¹żki, ogl¹daj¹c filmy, wydaje się, iż świat pełen jest mi³ości. S³owa "kochaa" i "mi³oaa" s¹ jak²e często na ustach ich bohaterów. Ale trzeba wnieaa natychmiast zastrzeżenie, gdy² s³owo "mi³oaa" najczęściej dotyczy materialnej mi³ości: do ksi¹żek, podróży, jedzenia, do pieniędzy. Podobnie s³owo "kochaa". Kochamy literaturę, muzykę, piękno, a także ojczyznę, ale wszystko to dostępne jest dla każdego myś¹cego człowieka. Tymczasem my - jako chrześcijanie mamy zaj¹aa się też inn¹ mi³ości¹, jako wyznawcy Chrystusa, jako dzieci Boż^e. Jeżeli mówimy, że kochamy człowieka, to kogoś bliskiego, rodzinę, a nie zawsze już bliżnich, nie wspominaj¹c już nieprzyjació³.

Aposto³ Jan pisze: *Bóg jest mi³ości¹*; Piotr: *Nade wszystko miejcie gorliw¹ mi³oaa jedni ku drugim, gdy² mi³oaa zakrywa mnóstwo grzechów*; Pawe³ znowu przypomina, że *Mi³oaa jest wype³nieniem prawa*, a filozof Pascal twierdzi³ iż *Kropla mi³ości znaczy więcej niż ocean rozumu*.

Czym więc jest mi³oaa, skoro tak duży o miejsca zajmuje w życiu i dziełach ludzi? Co powinniemy wiedzieć jako chrześcijanie o mi³ości? Jak j¹ wyznawaa i okazywaa? Oto pytania, które stoj¹ przed nami.

A podstaw¹ odpowiedzi na nie niech będzie Hymn o Mi³ości aposto³a Paw³a zapisany w 1 Kor 13. Ale na wstępie chcia³em po³więcić kilka s³ów koncepcji mi³ości spotykanej w Biblii.

Występuje ona w relacji samooddania czy samopo³więcenia obejmuj¹c w Starym Testamencie mi³oaa Boga do ludu izraelskiego i mi³oaa tego ludu do Boga, mi³oaa między ludźmi (Pień nad pieńiami, Jakub i Rachel) oraz mi³oaa rodziców.

W Nowym Testamencie mi³oaa - **agape** pojawia się już nie w sensie **eros** - mi³ości fizycznej, erotycznej, ale w kontekście największego przykazania: *Będziesz mi³owa³ Pana, Boga swego, z ca³ego serca swego i z ca³ej duszy swojej, i z ca³ej myś¹li swojej. To jest największe i pierwsze przykazanie. A drugie*

podobne temu: Będziesz mi³owa³ bliżniego swego jak siebie samego (Mt 22,37.39).

Mi³oaa ma oddziaływaa na wszystkie p³aszczyzny życia człowieka. Jezus wzywa do mi³ości także nieprzyjació³. Bóg i¹da ca³kowitego oddania się chrześcijanina - *Nie mo²na Bogu s³użyaa i mamonie*. Znajdujemy także przykłady wzywaj¹ce do ca³kowitego po³więcenia się Jezusowi (jawnogrzesznicą namaszczał¹ca Jezusa).

W teologii Pawłowej miłość nierozdzielnie łączy się z wiarą i nadzieją, gdyż miłość jest możliwa tylko wtedy, gdy odpowiadamy wierze na zbawczy czyn Boga, który dokona się przez Jezusa: ***Z Chrystusem jestem ukrzyżowany; żyję więc już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus; a obecne życie moje w ciele jest życiem w wierze w Syna Bożego, który mnie umiowa i wyda samego siebie za mnie (Gal 2,20).***

Miłość jest darem dla wierzącego, darem, którym ma się dzielić z innymi, obdarzając ich swoją miłością. Miłość jest skutkiem wiary, ważniejszym od wiedzy, miłość to troska, miłosierdzie, jest wypełnieniem Prawa (Zakonu), jest współdziałaniem z Bogiem. ***A wiemy, że Bóg współdziała we wszystkim ku dobremu z tymi, którzy Boga miują, to jest z tymi, którzy według postanowienia Jego są powołani (Rz 8,28).*** Apostoł Jan podkreśla znaczenie miłości dla wspólnoty chrześcijańskiej, dla jedności chrześcijan i dla życia duchowego, które zawsze ma być powiązane z miłością, prawdą i czynem, nie tylko ze słowem i językiem.

Teraz, kiedy przeszliśmy już prawie wszystkie problemy teoretyczne, możemy przejść do naszego podstawowego tekstu 1 Kor 13,1-3: ***Choćbym mówił językami ludzkimi i anielskimi, a miłości bym nie miał, byłbym miedzią dźwięczną lub cymbałem brzmiącym. I choćbym miał dar prorokowania, i znał wszystkie tajemnice, i posiadał całą wiedzę, i choć-***

bym miał pełnię wiary, tak żebym góry przenosił, a miłości bym nie miał, byłbym niczym. I choćbym rozdał całe mienie swoje, i choćbym ciało swoje wydał na spalenie, a miłości bym nie miał, nic mi to nie pomoże.

Zastanawiamy się czasami, co jest w życiu najważniejsze? Odpowiedzi mogą być różne: rodzina, praca, wykształcenie, czyste sumienie. Inni powiedzą znowu: biznes, zabezpieczenie na starość; jeszcze inni: pozycja społeczna, sława. Wierzący pewnie odpowie: wiara, gdyż wiara jest fundamentem religii. Ale apostoł Paweł w naszym tekście stawia wiarę dalej w hierarchii

wartości. Odrzuca dary duchowe: mówienie językami, prorokowanie, cała wiedza, pełnia wiary, miłosierdzie, a nawet poświęcenie się i śmierć za kogoś i twierdzi, że jeżeli te wszystkie dary posiadamy bez

miłości, i jeżeli nie prowadzą nas one do miłości, są bezwartościowe.

Miłość jest jedyną wartością, w jakiej te duchowe dary mogą spełnić swą rolę, Bożą wolę. Z miłości bowiem wynika chęć pomagania, pocieszania, bógosławieństwa dla bliźnich. Miłość jest największym darem, podkreślającym wartość wszystkich wielkich dzieł chrześcijańskich, jest wypełnieniem prawa i przykazań. Bez miłości do Boga, nie będziemy używać Jego imienia we właściwy sposób, ani czcić dnia świętego. Bez miłości nie możemy czcić ojca i matki, nie możemy kochać innego człowieka. Jeżeli miśujemy Boga i bliźniego, nie będziemy zabijając, kradząc, skądając fałszy-

Miłość jest największym darem, podkreślającym wartość wszystkich wielkich dzieł chrześcijańskich, jest wypełnieniem prawa i przykazań

wego świadectwa ani cudzołóyæ, gdyæ mióæ leży u podstaw wykonania tych wszystkich nakazów i zakazów.

Jeżeli kochamy bliźnich, nie rzucamy sów na wiatr, dotrzymujemy przysi¹g. Świadectwem naszej wiary nie s¹ wtedy sowa, ale postępowanie, owoce naszego życia wynikaj¹ce z mióæci. Dlatego wiara powinna prowadzić nas do mióæci, a nasza mióæ sprawi, że ca³y sens i trud życia nie będzie daremny. Aposto³ pisze, że bez mióæci jesteæmy niczym, nie tylko w oczach naszych bliźnich, ale przede wszystkim

na nas życie. To w³aenie mióæ przynosi nam pragnienie gószenia Dobrej Nowiny innym.

Dzie, kiedy wszystko przelicza się na pieni¹dze, nawet mióæ do ojczyzny, musimy pamiętać, że prawdziwa mióæ jest mióæci¹ bezinteresown¹, mióæci¹ za nic. Kocha się kogoe za to, że jest, że żyje, że staje się kimæ ważnym i potrzebnym, jak promień s³oñca. Ktoe, kto tak kocha, kocha, jak się to mówi - poza grób. Niemiecka publicystka i pisarka **Marion Doenhoff** stwierdzi³a, że *byæ mo¿e to*

w oczach Boga. Pamiętajmy o tym. Gdyæ bez mióæci wszelkie nasze deklaracje wiary, ca³a nasza, nawet aktywna religijnoæ s¹ niczym, gdyæ nie ma w nas duchowej pe³ni bez mióæci. To mióæ do Boga, do S³owa Bożego, pog³ębia nasz¹ mióæ do cz³owieka, do wszelkiego stworzenia. To ona uczy nas pos³uszeñstwa wobec Bożych przykazañ i czyni lekkie ich wykonywanie. To ona u³atwia nam odrzucanie pokus grzechu i czyni lekkie jarzma, które nak³ada

najwyższy stopieñ mióæci - kochaæ nie posiadaj¹c. Ca³e życie by³a wierna swemu ukochanemu, z którym nie zd¹y³a się pobraæ, gdyæ zgin¹³ on na froncie. Niech nasza mióæ będzie te¿ tak wielka, na przekór obecnym œwiatowym zwyczajom, na przekór œmierci. Mióæ biblijna ma nigdy nie ustawaæ i nigdy się nie koñczyæ.

Henryk Dominik